

j

PROTOCOL TEGEN PESTEN

2018

INHOUD

1.	Inleiding		3
1.1	Plagen of pesten?		3
2	Schoolbrede preventie		4
2.1	De schoolregels		4
2.2.	Preventie van ongewenst gedrag		4
2.2.1	Signalen		4
2.2.2	De drie interventies		5
2.2.3	Toezicht		5
3.	Het KMS Protocol tegen pesten		7
3.1.	Handelingen KMS Protocol tegen pesten		8
4.	Vertrouwenspersoon en klachtenregeling		10
5.	Uiterste consequenties		10
	Bronnen		11
	Bijlage 1 KMS Protocol tegen Pesten	Registratieformulier pestincident	12
	Bijlage 2 KMS Protocol tegen Pesten	Internetprotocol	13
	Bijlage 3 KMS Protocol tegen Pesten	Internetgebruik (Tips voor ouders)	14

1. Inleiding

Een school is een gemeenschap waar kinderen en volwassenen met elkaar leren, met elkaar leven en met elkaar werken. Meestal gaat dat goed, maar af en toe kan dat ook problemen geven doordat er sprake is van plagen of pesten. Scholen hebben een in de wet vastgelegde specifieke zorgplicht, namelijk het creëren van een veilige leeromgeving. Het gaat daarbij niet alleen om materiële veiligheid zoals een veilig schoolgebouw, maar ook om sociale veiligheid door bescherming te bieden aan leerlingen tegen geweld en pesten. Op de school rust hiervoor geen resultaatverplichting, maar wel een aantoonbare inspanningsverplichting om actief beleid te voeren tegen het pesten.

De Katholieke Montessorischool streeft ernaar een veilige school te zijn met een pedagogisch klimaat dat een vertrouwde omgeving biedt aan leerlingen, ouders en medewerkers. Gelijkwaardigheid tussen mensen is een belangrijk uitgangspunt voor ons onderwijs. Een goed pedagogisch klimaat is mede afhankelijk van een goed en veilig schoolklimaat waarin de waarden en normen van alle betrokkenen centraal staan. Dat klimaat bepalen leerkrachten, directie, bestuur, ouders en kinderen van de KMS door de manier waarop zij met elkaar omgaan. De KMS beschouwt het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en school om incidenten op het gebied van pesten niet alleen te signaleren, maar daar ook iets mee te doen. De KMS voert sinds 2004 actief beleid tegen pesten dat vastgelegd is in een Protocol tegen pesten. Dit protocol is in 2018 herzien.

1.1 Plagen of pesten?

Het verschil tussen plagen en pesten is niet altijd duidelijk. Eén van de meest geciteerde definities van pesten is die van Olweus (1993):

Een leerling wordt gepest of tot slachtoffer gemaakt wanneer hij of zij bij herhaling wordt onderworpen aan de negatieve handelingen van één of meerdere medeleerlingen.

In 2010 voegt hij eraan toe:

Pesten is intentioneel en doorgaans is er een verschil in macht tussen dader(s) en slachtoffer(s).

Bij pesten wordt vaak gedacht aan de traditionele vormen zoals fysiek pesten, verbaal pesten, materieel pesten, racistisch pesten, het aantasten van iemands sociale relaties en reputatie (roddelen, buitensluiten, negeren, uitschelden of belachelijk maken). Maar er is meer dat zich letterlijk buiten het gezichtsveld van school afspeelt. Daarom bevat het protocol ook een internetprotocol en tips tegen cyberpesten, want de vaak verborgen effecten daarvan kunnen veel erger zijn dan het traditionele pesten.

Het is bekend dat pesten, met name langdurig pesten, schadelijk is voor de psychische en persoonlijke ontwikkeling van kinderen. Elk signaal van een gepest kind moet daarom altijd aangehoord en serieus genomen worden. Het mag nooit worden onderschat, want er is altijd een onderliggend machtsverschil tussen pester en slachtoffer waardoor de kans bestaat dat het slachtoffer uit angst zijn verhaal bagatelliseert.

Het verschil tussen plagen en pesten is niet altijd meteen duidelijk. Verschillen tussen plagen en pesten zijn onder andere:

PLAGEN	PESTEN
Geen sprake van machtsverschil	Wel sprake van machtsverschil: pesters en meelopers stellen zich boven de gepeste
Het duurt niet voort	Is herhaaldelijk, duurt voort
Geploagde kan gemakkelijk iets terugzeggen	Gepeste kind durft niets terug te doen
Geen invloed op onderlinge relaties	Relaties in groep verslechteren

De KMS hanteert het volgende uitgangspunt t.a.v. de vraag of er sprake is van plagen of pesten:

Een klacht van een kind wordt behandeld als pesten, ook als er verschil in perceptie is.

Mocht vastgesteld zijn dat er sprake is van pesten, dan hanteert de KMS het Protocol tegen pesten. Dit protocol heeft als doel de vervelende gevolgen te verminderen voor zowel gepeste als pestende kinderen. Maar ook voor de rest van de groep. Het beoogt een leidraad te zijn voor allen die bij de school betrokken zijn. In het nieuwe protocol zijn concrete handelingsadviezen opgenomen voor alle betrokkenen die op de KMS met kinderen werken. Die handelingsadviezen richten zich op de vijf betrokken partijen: pester, slachtoffer, de klas, leerkrachten en ouders. In het protocol is ook een registratieformulier opgenomen waarmee pestincidenten vastgelegd kunnen worden.

2 Schoolbrede preventie

De KMS zet zich proactief in om pesten zoveel mogelijk te voorkomen en grijpt actief in als er een peestsituatie gesignaleerd wordt. De school kiest daarbij voor een schoolbrede aanpak met een methode die primair gericht is op pestpreventie en gebaseerd op het versterken van positief gedrag bij elk kind. Deze methode staat bekend als PBS: *Positive Behavior Support*. De KMS heeft deze methode ingebed in het pedagogisch klimaat. Op de leerkracht rust de professionele verantwoordelijkheid om een goed pedagogisch klimaat te realiseren. De school gebruikt hiervoor:

- De schoolregels
- Preventie van ongewenst gedrag
- Een Protocol tegen pesten

2.1 De schoolregels

De school hanteert tien schoolregels. Het naleven hiervan veronderstelt vaardigheden en een gezamenlijke aanpak van leerkrachten, kinderen en ouders om de school een veilige plek te laten zijn voor iedereen. De 10 regels, bij de kinderen bekend als *Regel van de Maand*, hangen op zichtbare plaatsen in de school en staan gepubliceerd op de website. De school verwacht van ouders dat zij thuis de schoolregels met hun kinderen doornemen en onderschrijven.

1. **We gaan op een positieve manier met elkaar om.**
2. **We zorgen ervoor dat iedereen zich goed blijft voelen.**
3. **We noemen elkaar bij de voornaam.**
4. **Ons taalgebruik is netjes.**
5. **We lopen rustig door het schoolgebouw.**
6. **We gaan zorgvuldig om met de spullen van school en elkaar.**
7. **Als iemand tegen mij zegt: *Stop, hou op!*, dan stop ik meteen.**
8. **Als we boos worden, nemen we eerst een time-out en daarna praten we samen.**
9. **Bij problemen gaan we in gesprek, totdat we het samen opgelost hebben.**
10. **Als we een probleem samen niet op kunnen lossen, vragen we hulp aan een leerkracht of andere volwassene.**

2.2. Preventie van ongewenst gedrag

Behalve de schoolregels leert de KMS de kinderen basisvaardigheden die het fundament vormen onder een veilig schoolklimaat. De vaardigheden beogen de weerbaarheid te vergroten en ervoor te zorgen dat pesten zo min mogelijk kans krijgt.

Het is een bekend gegeven dat aandacht voor bepaald gedrag dat gedrag juist kan versterken. De KMS richt zich daarom op het aanleren van gewenst gedrag. Er zal minder worden gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar gewenst gedrag steeds weer wordt besproken. Wij willen bereiken dat kinderen met elkaar samenwerken en dat zij zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor een gezonde sfeer in de groep. Dit houdt ook in dat de leerkracht direct reageert op de kleinste signalen en alert is op ongewenste situaties zoals pestgedrag.

Als eerste worden afspraken gemaakt die een concrete invulling beogen van de hierboven genoemde schoolregels. Welk gedrag willen we zien als we het hebben over "positief omgaan met elkaar"? Wat is "netjes taalgebruik"? Per bouw zal dit soms uitmaken, omdat er aan oudere kinderen andere eisen kunnen worden gesteld dan aan jongere kinderen. De regels en afspraken worden gemaakt tussen leerlingen, leerkrachten en medewerkers van de TSO. Als de afspraken helder zijn, weet een kind ook wanneer het "Stop, hou op!" kan zeggen.

2.2.1 Signalen

Omdat de leerkracht een belangrijk verschil kan uitmaken wanneer er meteen aandacht is voor pesten, is het van belang dat ouders naar de leerkracht toe gaan zodra zij signalen zien die zouden kunnen duiden op pesten (ook als dit niet het eigen kind betreft). Dit betekent niet dat er altijd concreet zichtbare uitingen van pesten hoeven te zijn. Daarom moeten ouders en leerkrachten extra alert zijn op de mogelijkheid van pesten. Signalen die daarop kunnen duiden zijn onder andere:

- niet meer graag naar school gaan, of een onlogische route kiezen
- niet meer met vriendjes of vriendinnetjes spelen
- onrustig slapen met slechte dromen en/of bedplassen
- geld vragen of stelen van familie
- verslechterende schoolresultaten tonen
- klagen over psychosomatische verschijnselen (hoofdpijn, buikpijn, etc.)

- groepsactiviteiten willen vermijden, zoals pauzes, overblijven, sporten, schoolreisjes/ excursies.

2.2.2 De drie interventies

Naast een methode voor het versterken van sociale vaardigheden in de middenbouw en groepsgesprekken over waarden en normen in alle groepen, werken we met het pestpreventieprogramma "Stop-loop-praat".

Dit is een onderdeel uit de methode Positive Behavior Support (PBS). Het is gebaseerd op het aanleren door alle kinderen van drie interventies bij pestsituaties. De drie interventies zijn:

1. Stop, hou op!
2. Loop door
3. Praat met een volwassene

Door het aanleren van een driestappenreactie wordt de aandacht van het pestgedrag weggehaald.

Stap 1: Stop, hou op!

Het verbale en non-verbale signaal wordt ingezet als een leerling zelf wordt gepest en als er wordt gezien dat een ander wordt gepest. In de groepen wordt o.a. geoefend in het omgaan met roddelen, kwetsende opmerkingen en cyberpesten. Het is een insteek die voortborduurt op de al langer bestaande schoolregel *Stop, hou op!*, die kinderen van de KMS gewend zijn te hanteren als er op school een situatie met medeleerlingen dreigt te ontstaan die ze niet leuk meer vinden.

Stap 2: Loop door

Soms gaat pestgedrag door, ondanks het "Stop, hou op!"-zeggen van een leerling. De kinderen wordt geleerd dat de beloning van het pestgedrag wordt weggehaald als je doorloopt en niet blijft staan. Dan geef je de pester op dat moment geen gelegenheid om door te gaan. Er wordt aandacht besteed aan het complimenteren van elkaar bij een juiste wijze van reageren.

Let op: Als een leerling in gevaar is, moeten de stappen "Stop, hou op!" en "Loop door" worden overgeslagen en moet eerst de veiligheid van de leerling worden gewaarborgd, waarna het incident onmiddellijk aan een volwassene wordt gemeld.

Stap 3: Praat

Als het pestgedrag blijft doorgaan, is het de bedoeling dat de leerling gaat praten met een volwassene. De volwassene brengt de beide partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en maakt samen met hen afspraken om de ongewenste situatie op te lossen.

Hoewel de kinderen wordt geleerd eerst zelf op te lossen d.m.v. de stappen "Stop hou op" en "Loop door" en hier ook naar gevraagd zal worden, zal bij klachten van kinderen direct moeten worden geluisterd door de volwassene. Leerlingen klagen er over het algemeen liever niet over dat ze worden gepest (uit angst of uit schaamte). Als zij toch komen vragen om hulp, betekent dit dat er moet worden ingegrepen door een volwassene. Het mag nooit worden onderschat, want er is altijd een onderliggend machtsverschil tussen pester en slachtoffer waardoor de kans bestaat dat het slachtoffer uit angst zijn verhaal bagatelliseert.

Deze drie interventies worden consequent aangeleerd, herhaald en bekrachtigd. Iedereen hanteert dezelfde aanpak en dezelfde woorden in ongewenste situaties. De leerlingen weten op deze momenten precies wat ze moeten en kunnen doen. Bij meldingen van ongewenst gedrag proberen de leerkrachten en TSO-medewerkers altijd na te vragen of de kinderen de afgesproken stappen hebben gezet. Ook vragen zij na wat de verschillende reacties zijn geweest. Vervolgens ondernemen zij actie. De leerkracht zal met de kinderen streven naar win-winoplossingen. Binnen de school vindt regelmatig evaluatie plaats om na te gaan hoe effectief de interventies zijn en of er iets moet worden aangepast.

Voor een concrete aanpak kan worden geput uit het protocolgedeelte voor leerkrachten waarin suggesties voor preventie en een oplossingsgerichte aanpak beschreven staan. Dit gedeelte zit in de klassenmap die in elke groep aanwezig is. In deze oplossingsgerichte aanpak wordt de aandacht gericht op:

- het beschrijven van de gewenste toekomst
- het verkrijgen van ondersteunende relaties die de onderlinge sfeer bevorderen en het pesten doen verminderen (afspraken maken als "praat, vertel, deel, speel met")
- inzien wat succesvol was in het verleden
- waarderen van aanwezige kwaliteiten
- meer doen van wat werkt.

2.2.3 Toezicht

Een onderdeel van de pestpreventie is het houden van toezicht in ruimtes als de gangen, het schoolplein, de hal en toiletten. De toezichthouders (leerkrachten en/of TSO) waarschuwen leerlingen om incidenten te voorkomen, complimenteren leerlingen die op de juiste wijze reageren (Stop hou op - Loop door - Praat) en reageren consequent op meldingen van pestgedrag en ander ongewenst gedrag. Leerkrachten en TSO-medewerkers houden elkaar op de hoogte houden van incidenten en/of risico's op incidenten.

3. Het KMS Protocol tegen pesten

De KMS hanteert het volgende uitgangspunt t.a.v. de vraag of er sprake is van plagen of pesten:
Een klacht van een kind wordt behandeld als pesten, ook als er verschil in perceptie is.

Mocht vastgesteld zijn dat er sprake is van pesten, dan hanteert de KMS het Protocol tegen pesten. Dit protocol heeft als doel de vervelende gevolgen te verminderen voor zowel gepeste als pestende kinderen. Maar ook voor de rest van de groep. Het beoogt een leidraad te zijn voor allen die bij de school betrokken zijn.

Het protocol richt zich op vijf partijen die bij een peestsituatie betrokken zijn. Dit houdt in dat er aandacht is voor:

1. de gepeste
2. de pester
3. de groep (meelopers, verdedigers en zwijgers)
4. de leerkracht(en)
5. de ouders/verzorgers

De manier van werken is als volgt:

- Leerkracht, kinderen en ouders werken samen aan een goede oplossing van het probleem.
- Van de gesprekken wordt een verslag gemaakt.
- De afspraken worden door kind, ouders en school ondertekend en in het kinddossier bewaard.
- De afspraken bevatten consequenties voor de pester.
- Binnen een afgesproken periode vindt er minimaal twee keer een evaluatie plaats.
- Bij blijvend probleemgedrag wordt er door school doorverwezen naar externen.
- Het incident en de betrokken personen worden vermeld op het *Registratieformulier Pestincident* (zie bijlage 1).
- Dit formulier wordt na ondertekening gearchiveerd in de Zorgmap.
- Na incidenten begeleiden leerkrachten de leerlingen en belonen zij ze voor het tonen van gewenst gedrag. Dit kan goed in de vorm van complimenteren.
- Er worden specifieke instructies en waarschuwingen vooraf (precorrectie) gegeven om te voorkomen dat pestgedrag beloond wordt door slachtoffers of omstanders.

De school beschikt tevens over het landelijke digitale protocol tegen cyberpesten. Hierin staat beschreven hoe je als ouder en leerkracht om moet gaan met cyberpesten (zie bijlage 2).

Een samenvatting van het Protocol tegen pesten staat op de website. Het integrale Protocol tegen pesten zal (digitaal) worden toegestuurd aan iedere belanghebbende die daarom verzoekt.

In paragraaf 3.1 staat een overzicht van concrete handelingen die aangeven wat je moet doen in het geval van een peestsituatie.

3.1. Handelingen KMS Protocol tegen pesten

Wat doe je op de KMS in het geval dat:

Een kind wordt gepest (ouder)

- Neem je kind serieus en praat met je kind.
- Praat met de leerkracht van je kind. Zij pakt het probleem aan.
- Kom je er niet uit, praat met de vertrouwenspersoon in de school.
- Praat eventueel met de directie.
- Zoek eventueel hulp buiten school, de vertrouwenspersoon kan je daarbij helpen.
- Leer je kind samen overleggen en onderhandelen over oplossingen.
- Meld het pesten ook als je het bij een ander dan je eigen kind ziet gebeuren.

Jouw kind pest (ouder)

- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pestgedrag te komen.
- Maak je kind duidelijk dat je achter de aanpak van de school staat.
- Corrigeer ongewenst gedrag van je kind en prijs gewenst gedrag.
- Leer je kind samen overleggen en onderhandelen over oplossingen.
- Afhankelijk van aard en ernst van het pesten kun je dit bespreken met leerkracht, intern begeleider of directie.
- Zoek eventueel hulp buiten school, de vertrouwenspersoon kan je daarbij helpen.

Jij pest (kind)

- Stop het pesten! Vandaag nog. Begin met je excuses te maken tegen het kind dat jij pest.
- Denk na over het verschil tussen pesten en plagen. Wanneer ga je te ver en kwets je iemand?
- Bedenk dat het niet stoer is om te pesten, maar gemeen.

Jij wordt gepest (kind)

- Zeg "Stop hou op!" en loop door.
- Houdt het niet op, praat erover met iemand die je vertrouwt: je ouders, je leerkracht, de vertrouwenspersoon, de directie.
- Luistert je leerkracht niet of niet genoeg naar je, ga dan naar de intern begeleider, dat is bij ons op school Mieke.
- Je kunt praten met de Kindertelefoon (0800-0432) of de onderwijstelefoon (0800-1608). Of je kunt kijken op www.pestweb.nl

Een ander kind wordt gepest (kind)

- Zeg "Stop hou op" en loop door.
- Doe niet mee met de pester om stoer te lijken.
- Doe niet mee omdat de pester je vriend(in) is.
- Praat met de leerkracht of een andere volwassene (bijv. je ouders).

Iemand uit de klas wordt gepest (leerkracht)

- Schenk aandacht aan incidenten (ook aan kleine). Stel niet uit en ga serieus met de signalen om, ook al is er verschil in beleving en/of perceptie.
- Vraag bij klachten over pesten na of de afspraken *Stop hou op*, en *Loop door* zijn toegepast.
- Raadpleeg het Gedeelte voor leerkrachten (tips voor preventie en voor aanpak).
- Bespreek oplossingen en de gewenste situatie met de betrokken kinderen.
- Maak na één onvoldoende werkende oplossingspoging een afspraak met de ouders van betrokken kinderen om over de situatie te spreken en registreer vanaf dat moment.
- Bewaar het registratieformulier in de Zorgmap.
- Schakel, indien nodig, de hulp in van de intern begeleider en/of directie.
- Laat afspraken ondertekenen door kinderen, ouders en teken zelf ook.
- Evalueer minimaal twee keer met ouders van alle betrokken kinderen en kinderen hoe het gaat.
- Meld pestsituaties bij de TSO, zodat ook zij extra toezicht kunnen houden op de betrokken kinderen.
- Houd extra toezicht bij het verlaten en binnenkomen van de lokalen en in vrije situaties.

Wat doe je op de KMS in het geval dat:

Iemand op school wordt gepest (TSO, leerkracht van andere klas)

- Ga serieus met signalen om, negeer de signalen niet, stel niet uit maar grijp in.
- Vraag bij klachten over pesten na of de afspraken *Stop, hou op!*, en *Loop door* zijn toegepast.
- *Praat* met en luister naar de betrokken kinderen.
- Schakel de betrokken leerkracht in.

Iemand op school wordt gepest (intern begeleider)

- Sta leerkrachten bij als daarom wordt gevraagd.
- Wijs de leerkracht op het protocol voor leerkrachten waar preventie en aanpakactiviteiten staan.
- Praat, op verzoek, met betrokken ouders en kinderen.
- Verwijs naar hulpgevend instellingen, boekjes, websites etc. (zie Protocol tegen pesten).

Iemand op school wordt gepest (directie)

- Houd het overzicht of er alleen gepest wordt in een bepaalde klas, of daarbuiten (schoolplein, gym, overblijf, activiteiten) en kijk klassenbreed.
- Sta teamleden gevraagd en ongevraagd bij.
- Wijs de leerkracht op het protocol voor leerkrachten waar preventie en aanpakactiviteiten staan.
- Houd in de gaten of schorsing of verwijdering nodig is en schakel daarbij direct het bestuur in.
- Zet het onderwerp pesten vast op de agenda van de teamvergadering.
- Evalueer of de preventieactiviteiten voldoende zijn.
- Zorg voor scholing van de leerkrachten.
- Meld bij de TSO de Regel van de maand

4. Vertrouwenspersoon en klachtenregeling

Wanneer de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert of wanneer hetzelfde kind regelmatig bij verschillende pestincidenten betrokken is, kan inschakeling van de vertrouwenspersoon worden overwogen. De vertrouwenspersoon is het eerste aanspreekpunt als het gaat om onveilige en ongewenste situaties op school (zie hiervoor § 4.6 en 4.7 in de schoolgids). De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en advies uitbrengen.

De KMS heeft een klachtenregeling en een intern en extern vertrouwenspersoon. De klachtenregeling beoogt een zorgvuldige behandeling van klachten en is bij iedereen bekend.

De KMS gaat met persoonsgegevens van alle betrokkenen vertrouwelijk om en zorgt ervoor – zoveel als mogelijk – dat ook alle direct betrokkenen hiermee vertrouwelijk omgaan.

5. Uiterste consequenties

Als het ongewenste gedrag, ondanks inspanningen van school en ouders, blijft voortduren kan sprake zijn van de volgende uiterste consequenties:

- overplaatsing (al dan niet tijdelijk) naar een andere groep
- schorsing of verwijdering van school (zie voor deze procedure § 11.3 in de schoolgids).

BRONNEN

Geraadpleegde literatuur:

Furman, B.: *De methode Kids'Skills*. Huizen: Uitgeverij Pica, 2006

Goossens, F., M. Vermande, en M. van der Meulen, redactie: *Pesten op school. Achtergronden en interventies*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers, 2012

Horner, S., S. Ross en B. Stiller: *Pestpreventie met Positive Behavior Support*. Huizen: Uitgeverij Pica, 2018

Young, S.: *Van pesten naar oplossingsgericht samenwerken. De supportgroep: oplossingsgerichte aanpak bij pestgedrag in school*. Huizen: Uitgeverij Pica, 2012

Websites die aan te bevelen zijn:

www.jmouders.nl

www.kidstegengeweld.nl

www.kindertelefoon.nl

www.meidenvenijn.nl

www.pestweb.nl

REGISTRATIEFORMULIER PESTINCIDENT

Betrokken leerlingen:

Pester: _____ Jaargroep: _____

Gepeste: _____ Jaargroep: _____

Schooljaar: _____ - _____ Datum gesprek: _____

Leerkracht(en): _____

Aanwezig bij gesprek:

Ook aanwezig:

1. _____ 2. _____

3. _____ 4. _____

Aanleiding gesprek:

Besproken punten:

- Wat willen we bereiken?

- Wat hielp in het verleden?

AFSPRAKEN

EVALUATIE (datum: _____)

Handtekeningen:

Leerkracht(en)

Datum:

Ouder(s)/verzorger(s)

Datum:

Leerling

Datum:

De onderstaande regels hanteert de leerkracht voor het internetgebruik op school.
De regels worden met de leerlingen besproken/ondertekend die toegang hebben tot internet.
Ouders krijgen ook een kopie van deze regels over veilig internetten.

Internetprotocol

1. Ik mag alleen mijn voornaam gebruiken. Ik geef anderen nooit persoonlijke gegevens zoals mijn adres, mijn telefoonnummer, mijn e-mail adres, foto's, wachtwoorden of het adres van mijn ouders, van school of van andere bekenden, zonder toestemming van school of mijn ouders.
2. Bij het gebruik van een zoekmachine gebruik ik normale woorden (zoektermen). Ik gebruik geen woorden die te maken hebben met grof woordgebruik, seks of geweld. Bij twijfel overleg ik met mijn leerkracht.
3. Als ik iets tegenkom wat ik niet wil zien, zeg ik het tegen de leerkracht/ouders. Ik klik het weg (als het niet lukt vraag ik hulp). Of ik maak een printje van het gesprek, mail of 'rare site' en vraag om hulp bij mijn leerkracht of ouders.
4. Als ik me vervelend voel door iets wat ik heb gezien, dan vertel ik dat aan iemand die ik vertrouw.
5. Als ik niet weet of ik een website kan gebruiken, vraag ik raad aan de leerkracht.
6. Ik reageer niet op pesterijen, dreigementen of scheldpartijen.
7. Ik blijf altijd vriendelijk en eerlijk en scheld niet (terug). Terugschelden of lompe berichten zijn schadelijk voor mijn imago (veel mensen lezen mee).
8. Ik verstuur geen flauwe grappen, dreigmail of hatemail. Alles wat je op internet publiceert, zoals foto's, blijft voor eeuwig terug te vinden. Ik bedenk me twee keer voor ik iets verstuur.
9. Als er iets vervelends gebeurt, stop ik met internetten.
10. Ik mail of bel niet zomaar met kinderen die ik van Internet ken, en spreek niet met ze af zonder dat mijn ouders dat weten.
11. Onbekende mensen verwijder ik uit mijn contactlijst.
12. Ik open nooit mailtjes van onbekenden.
13. Ik verstuur geen viruswaarschuwingen en geen kettingbrieven.
14. Spam en junkmail gooi ik meteen weg en ik reageer er nooit op.
15. Ik verstuur geen anonieme mail.
16. Ik bezoek geen chatboxen.
17. Ik spreek met mijn leerkracht af **of**, op welk tijdstip en hoe lang ik op internet mag en van welke programma's ik gebruik mag maken. Hierbij mag ik aan de instellingen van de programma's niets veranderen.

Als ik dit protocol heb ondertekend en ik hou mij er toch niet aan, dan vervalt mijn recht om op school te mogen internetten of e-mailen voor de periode die mijn leerkracht aangeeft.

Ik begrijp waarom de school deze afspraken met mij wil maken en ik ben het met deze afspraken eens. Aldus getekend te

Bussum, (datum): _____

Naam: _____

Handtekening: _____

Internetgebruik: tips hoe digitaal pesten aan te pakken (www.pestweb.nl) Online pesten, cyberpesten, digitaal pesten: het zijn allemaal termen die we gebruiken voor pestgedrag via sociale media. Beschermd door anonimiteit gaat cyberpesten veel verder dan andere vormen van pesten.

Voorbeelden van cyberpesten of digitaal pesten:

- Het verspreiden van beeldmateriaal zoals intieme foto's (sexting) of filmpjes van mishandeling
- Het versturen van dreigmails
- Vervelende Whatsapp-berichten versturen of mensen uitsluiten in Whatsapp-groepen
- Haattweets of bedreigingen versturen
- Schelden in chats
- Lijsten rondsturen van meisjes die als sletten bestempeld worden (bangalijsten)
- Online kinderlokken (grooming)
- Anti-pagina's aanmaken over de gepeste, waarop iedereen commentaar mag geven behalve de gepeste zelf
- Misbruik van privégegevens (zoals het stelen van wachtwoorden of het aanmaken van nep-accounts)
- Nepaccounts aanmaken met de foto's en gegevens van de gepeste (identiteitshack)

Bron: www.stoppestennu.nl/wat-digitaal-pesten

Tips voor ouders:

Het helpt om een kind weerbaar te maken. Praat met kinderen over wat zij doen op internet en maak afspraken:

- Deel nooit privégegevens, zoals naam, adres, telefoonnummer of de naam van je school
- Verzin (samen) een goede nickname
- Scherm je profiel zoveel mogelijk af; 'alleen voor vrienden' is de beste optie
- Plaats alleen neutrale foto's (geen sexy foto's) of beter nog; helemaal geen foto's waarop je gezicht herkenbaar is
- Wees selectief in het accepteren van een vriendschapsverzoek; doe dit alleen wanneer je iemand in het echte leven ooit hebt ontmoet
- Verwijder onbekende mensen uit je vriendenlijst
- Houd wachtwoorden en inloggegevens altijd geheim: ook voor je beste vriend(inn)en
- Niet schelden en geen mensen kwetsen, dat zou je in het echt ook niet doen
- Heb je iets vervelends gezien of meegemaakt? Vertel het aan iemand die je vertrouwt, bijvoorbeeld een ouder, buurvrouw of leerkracht. Bij onze FAQ's staan instanties die je verder kunnen helpen.

Krijgt een kind toch te maken met online pesten, doe dan het volgende:

- Complimenteer dat het kind naar je is toegekomen
- Een kind dat wordt gepest, heeft in eerste instantie behoefte aan steun
- Luister naar hem/haar en neem zijn/haar verhaal serieus
- Onderneem niet meteen actie
- Bedenk eerst (samen met je kind) wat de beste aanpak is
- Stap pas na overleg met het kind naar school en/of ouders en/of andere partijen
- Pak internet (of de computer of tablet) niet af. Het lijkt misschien een oplossing, maar het is oneerlijk om een kind zo'n zware straf te geven terwijl hij/zij eigenlijk slachtoffer is

Adviseer het kind om het volgende te doen:

- Reageer niet op de mails, berichtjes of filmpjes
- Bewaar alle mails, berichtjes of filmpjes. Sla ze op of maak er screenshots/foto's van. Het kan dienen als bewijsmateriaal
- Aangifte doen? Kijk dan op vraaghetdepolitie.nl
- Blokkeer degene die je lastig valt
- Staan de filmpjes of berichten op een website? Benader de eigenaar en vraag om het materiaal te laten verwijderen (maak eerst foto's als bewijsmateriaal)

Meldknop.nl

Meldknop.nl is een centraal, landelijk punt waar een overzicht te vinden is van partijen die hulp kunnen bieden bij diverse online problemen. Ook kun je via deze website een meldknop installeren, die altijd in beeld is, bijvoorbeeld bovenin de browser. De knop kan direct ingedrukt worden als online iets vervelends voorvalt. Alle partijen binnen meldknop.nl zijn zogenaamde 'trusted flaggers', dat wil zeggen dat zij een directe contactpersoon hebben bij grote internationale websites zoals Facebook, Google en YouTube. Dat is fijn, want het kan soms lastig zijn iets van een van deze websites af te laten halen. Misschien kan een van de partijen van meldknop.nl je er bij helpen.

- **Staat uw kind op een bangalijs op internet?**
Bijvoorbeeld via een website als YouTube, Twitter, Facebook of Hyves? Meld dit dan zo snel mogelijk bij de maker/eigenaar van de website. Vaak kun je de gegevens van de maker vinden bij 'contact'. De maker van zo'n website kan een naam (of een foto of filmpje) zo snel mogelijk verwijderen van de website.
- **Twitter**
De Nationale Academie voor Media en Maatschappij heeft [15 tips voor veilig twitteren](#). Met deze tips kan twitter leuk en veilig gehouden worden.

Aangifte doen bij de politie

(Cyber)pesten is op zich niet strafbaar en de inzet is om er samen uit te komen. Als het pesten langdurig aanhoudt en er grenzen overschreden worden, kan er wel sprake zijn van een strafbaar feit. Daarvan kan aangifte gedaan worden bij een politiebureau in de buurt. Het is belangrijk dat het kind, of namens het kind de ouders, zoveel mogelijk bewijsmateriaal meenemen naar het politiebureau, zoals:

- data en (exacte) tijdstippen;
 - email- en internetadressen (url's);
 - gebruikersnaam en nickname(s) van betrokkene(n);
 - prints van chatlogs en mailberichten;
 - bewaarde sms- en app-berichten;
 - schermafdrucken (via printscreen of maak een foto).
- Op de volgende websites kan je meer informatie vinden:
 - www.schoolveiligheid.nl
 - www.cyberpestendebaas.nl
 - www.stoppestennu.nl
 - www.meldknop.nl
 - www.helpwanted.nl
 - www.pestweb.nl/online-pesten
 - www.mediawijsheid.nl/onlinepesten
 - www.kennisnet.nl/digitale-vaardigheden/digitaal-pesten
 - www.mediaopvoeding.nl
 - www.mijnkindonline.nl